

Asia: VN/14511/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle työttömyysturvan yhdistelmävakuutusta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Yhdistelmävakuutuksen toteuttamistapa

Vastaako mielestänne hallituksen esityksessä ehdotettu työttömyysturvan yhdistelmävakuutuksen toteuttamistapa työelämän ja monimuotoisesti työllistyvien henkilöiden tarpeisiin?

Osittain

Mahdollisuus perusteluihin:

-

Yhdistelmävakuutuksen kohderyhmä ja arvio yhdistelmävakuutuksen henkilöpiiristä Yhdistelmävakuutuksen tavoitteena on mahdollistaa monimuotoisesti työllistyville usean työllistymisen tavan yhtäaikainen vakuuttaminen työttömyysvakuutusjärjestelmässä. Yhdistelmävakuutuksessa voisi vakuuttaa palkkatyötä, yritystoimintaa sen muodosta riippumatta, perhehoitajana toimimista ja työskentelyapurahalla työllistymistä.

Yrittäjänä itsensä voisi vakuuttaa maatalousyrittäjät, itsensä työllistäjät ja yksinyrittäjät sekä työnantajayrittäjät. Sillä, missä oikeudellisessa muodossa yritystoimintaa harjoitetaan, ei olisi merkitystä. Yhdistelmävakuutus kattaisikin esimerkiksi osakeyhtiömuodossa, avoimessa yhtiössä, kommandiittiyhtiössä ja toiminimellä toimimisen. Tämä vastaisi nykyistä yrittäjän työttömyysvakuutusta.

Edellytys olisi, että työllistyminen on monimuotoista. Monimuotoisuus, eli esimerkiksi palkkatyön ja yksinyrittäjyyden yhdistäminen, voisi olla rinnakkaista. Tämä tarkoittaa, että kumpaakin tulonlähdettä syntyy samoina kalenterikuukausina. Monimuotoisuus voisi muodostua myös kausista. Tämä tarkoittaa, että joinakin kuukausina voisi muodostua vain toisen tulonlähteen mukaista vakuutetun tulon saantia.

Yhdistelmävakuutuksen hankkiminen tulisi arvion mukaan mahdolliseksi noin 110 000 monimuotoisesti työllistyvälle henkilölle. Tästä joukosta enintään noin 14 000 henkilölle syntyisi yhdistelmävakuutuksen myötä mahdollisuus täyttää työssäoloehto ja siirtyä perusturvalta ansioturvan piiriin. Lopuille noin 96 000 henkilölle, jotka jo nyt kerryttävät tai voisivat kerryttää työttömyyskassan jäsenenä palkansaajan tai

yrittäjän työssäoloehto, yhdistelmävakuutus tarjoaisi mahdollisuuden vakuuttaa nykyistä suuremman osuuden tuloista, ja osan kohdalla muutos voisi kannustaa työttömyyskassassa vakuuttautumiseen.

Yhdistelmävakuutuksen ottaminen olisi monimuotoisesti työllistyville vapaaehtoista. Tästä seuraa, että yhdistelmävakuutus vaikuttaisi tosiasiaassa yllä kuvattua pienempään joukkoon ihmisiä.

Arviota yhdistelmävakuutuksen henkilöpiiristä on avattu hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.2.1 sekä luonnoksen liitteessä.

Kommenttinne koskien yhdistelmävakuutuksen henkilöpiiriä:

-

Yhdistelmävakuutuksen vapaaehtoisuus vakuutetulle Suomessa ansioperusteisen työttömyysvakuutuksen edellytyksenä on, että henkilö kuuluu työttömyyskassaan. Kuten palkansaajalla ja yrittäjällä, myös monimuotoisesti työllistyvällä työttömyyskassajäsenyys yhdistelmävakuutettuna olisi vapaaehtoista, ja yhdistelmävakuutetuksi pitäisi itse hakea joko työttömyyskassaan liityttäessä taikka jäsenyyden aikana. Vapaaehtoisuus koskisi myös sitä, vakuuttaako henkilö kaikki monimuotoisen työllistymisensä tulot vai vain osan niistä. Työttömyyskassan jäseneksi voisi jatkossakin liittyä ja jäsenenä ollessa vakuuttaa itsensä esimerkiksi vain palkansaajana, vaikka henkilöllä olisi myös muuta, yhdistelmävakuutuksessa huomioitavaa tuloa kuten esimerkiksi yritystoiminnasta muodostuvaa vakuutustuloa.

Yhdistelmävakuutuksen vapaaehtoisuutta on kuvattu muun muassa hallituksen esitysluonnoksen luvuissa 4.1.2 ja 4.1.4.

Kommenttinne koskien yhdistelmävakuutuksen vapaaehtoisuutta:

Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO pitää vapaaehtoisuuteen perustuvaa vakuuttamisjärjestelmää hyvänä ja lähtökohtaisesti kannattaa esitystä.

Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehtoesityksessä ehdotetaan, että yhdistelmävakuutetun, monimuotoisesti työllistyvän työttömyyskassan jäsenen ansiopäiväraha voisi jatkossa perustua palkkatyöstä saatavan tulon ja yrittäjän vakuutustulon yhdistelmään (yhdistelmävakuutetun työssäoloehto). Lisäksi yhdistelmävakuutetun työssäoloehdossa voitaisiin huomioida perhehoitajan samaa hoitopalkkio ja työskentelyapuraha.

Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto kerryttäisi jokainen sellainen kalenterikuukausi, jonka aikana yhteenlaskettu, huomioitava tulo olisi 930 euroa tai enemmän (vuoden 2025 tasossa). Tulorajaa tarkistettaisiin kuten palkansaajan työssäoloehdon tulorajaa tarkistetaan. Työssäoloehto täytyisi, kun 28 kuukauden tarkastelujaksolla on koossa yhteensä 12 työssäoloehto kerryttävää kuukautta. Tarkastelujaksoa voitaisiin pidentää esimerkiksi päätoimisen opiskelun, työkyvyttömyyden ja perhevapaan perusteella, kuitenkin enintään seitsemällä vuodella. Yhdistelmävakuutetun ansiopäiväraha perustuisi työssäoloehdossa huomioituihin vakuutettuihin tuloihin.

Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto käsitellään muun muassa hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.1.2.

Kommenttinne yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdosta:

Työttömyysturvalain 5 luvun 2 §: ”Ansiopäivärahaan on oikeus palkkatyöntekijänä vakuutetulla työttömyyskassan jäsenellä (vakuutettu), joka on ollut vakuutettuna vähintään 12 edellistä kuukautta ja joka kalenterikuukausina, joina on ollut vakuutettuna, on täyttänyt 3 §:n 1 momentin mukaisen työssäoloehdon.” Työttömyysturvalain 5 luku 6 §: ”Ansiopäivärahaan on oikeus yrittäjiä

vakuuttavan työttömyyskassan jäsenellä, joka on ollut vakuutettuna vähintään 15 edellistä kuukautta ja joka vakuutettuna ollessaan on täyttänyt yrittäjän työssäoloehdon.”

Pykälät 2 ja 6 ovat tulkinnanvaraisia. Edellytetäänkö niissä, että henkilö on ollut vakuutettuna palkansaajana tai yrittäjänä, vai yleisesti, että on ollut vakuutettuna vähintään 12/15 edellistä kuukautta?

Pykälät on kirjoitettu eri tavoin, kuin uusi 5 luvun 13 §, jossa on todettu, että ”Ansiopäivärahaan on oikeus yhdistelmävakuutettuja vakuuttavan työttömyyskassan jäsenellä (vakuutettu), joka on ollut yhdistelmävakuutettuna vähintään 12 edellistä kuukautta ja joka kalenterikuukausina, joina on ollut vakuutettuna, on täyttänyt 14 §:n 1 momentin mukaisen työssäoloehdon.”

Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO katsoo, että jäsenyysehdon ei tulisi olla vakuutuskohtainen. Jäsenyyden katkeaminen vakuutuslajien vaihtuessa, mutta työttömyyskassajäsenyyden voimassa ollessa, voisi johtaa jäsenten oikeudenmenetyksiin. Lisäksi tämä aiheuttaisi merkittäviä hallinnollisia ja viestinnällisiä ongelmia jäsenten suuntaan, erityisesti heille, jotka ovat olleet vakuutettuina kassassa pitkään. Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO korostaa, että ansiopäivärahaoikeus edellyttää jäsenyysehdon lisäksi aina myös työssäoloehdon täyttymisen, ja työssäoloehdon tulee aina täytyä. On tärkeää huomioida, että käytännön toteutus edellyttää selkeitä ohjeistuksia ja viestintää kaikille osapuolille.

Työttömyysturvalain 5 luvun 10 §: Työmarkkinoilla oloa koskevaa pykälää tulisi yhtenäistää siten, että työssäoloehto kerryttävän yhdistelmävakuutetun henkilön katsottaisiin olevan työmarkkinoilla vastaavasti kuin pelkästään palkansaajana tai yrittäjänä työssäoloehto kerryttävä henkilö.

Jälkisuojaa koskevassa työttömyysturvalain 5 luvun 10 a §:ssä on erilaiset kirjaukset jälkisuojan osalta tapauksissa, joissa henkilö on toiminut yksinomaan palkansaajana tai yksinomaan yrittäjänä, kuin että henkilö on toiminut yhdistelmävakuutettuna. Esityksen kirjaus viittaisi siihen, että lakitekstiin yhdistelmävakuutukseen ei tulisi samanlaista jälkisuojaa, kuin mitä palkansaajalla ja yrittäjällä on. Lisäksi pykälän mukaan kassan sisäisissä vakuutuksen vaihdoissa ei olisi myöskään jälkisuojaa. Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO katsoo, että jälkisuojan tulisi olla samanlainen kaikissa vakuutustilanteissa.

Esityksen pykälän 5 momentin mukaan yksinomaan palkansaajavakuutusta tarjoavan kassan jäsen menettäisi jälkisuojan työskennellessään yrittäjänä yli 18 kuukauden ajan tai täyttäessään yrittäjän työssäoloehdon, mutta sellainen palkansaaja, joka on ottanut palkansaajavakuutuksen kassasta, joka tarjoaa myös yrittäjävakuutusta ja/tai yhdistelmävakuutusta, ei menettäisi jälkisuojaansa työskennellessään yrittäjänä yli 18 kuukautta. Esitetyllä muotoilulla jäsenet olisivat eriarvoisessa asemassa sen mukaan, mitä vakuutuksia se työttömyyskassa tarjoaa, missä he ovat jäseninä.

Ehdotetussa työttömyysturvalain 5 luvun 14 §:ssä säädetään jälkisuojan kaltaisesta tilanteesta, jossa yhdistelmävakuutuksen ottanut henkilö jää työttömäksi ennen kuin yhdistelmävakuutuksen

työssäoloehto on täyttynyt. Esityksen perusteella kuitenkin edellytetään, että henkilöllä on ennen yhdistelmävakuutuksen ottamista pohjalla joko palkansaajan tai yrittäjän vakuutus.

Jos henkilö ei täytä yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto, hänellä tulisi olla oikeus saada yhdistelmävakuutettuna sitä etuutta, jonka ehdot hän yhdistelmävakuutettuna täyttää ja joita vakuutuksia työttömyyskassa tarjoaa. On huomioitavaa, että tällainen henkilö on maksanut jäsenmaksussa sekä palkansaajan, että yrittäjän jäsenmaksun, sillä yhdistelmävakuutuksen jäsenmaksu kattaa edellä mainitut vakuutusmuodot. Monimuotoisesti työskentelevän henkilön voi olla vaikea etukäteen arvioida, miten työskentely seuraavan 12 kuukauden aikana tulee toteutumaan eri työskentelymuotojen välillä. Tämän vuoksi henkilön on vaikea etukäteen arvioida, mikä vakuutusmuoto hänen tulisi valita, jotta työssäoloehto ja siten etuus oikeus mahdollisessa työttömyystilanteessa täytyisi. Kyseessä ei ole vain siirtymävaiheen ongelma, sillä yhdistelmävakuutuksen tullessa voimaan suurimmalla osalla on pohjalla joko palkansaajan tai yrittäjän vakuutus. Jatkossa henkilö voi liittyä työttömyyskassaan suoraan yhdistelmävakuutettuna.

Työttömyyskassalain 3 §:ään on ehdotettu muutosta, jonka mukaan jäsen voitaisiin erottaa yhdistelmävakuutuksesta, jos jäsenmaksun laiminlyönti koskisi yksinomaan yhdistelmävakuutuksen jäsenmaksua. Näissä tilanteissa henkilön kassan jäsenyyden jatkua joko palkansaajana tai yrittäjänä, jos jäsenyyden jatkumisen edellytykset täytyisivät, eli henkilö olisi maksanut palkansaajan tai yrittäjän jäsenmaksun. Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO toteaa, että työttömyyskassan jäsenyyden on vakuutus ja jäsen valitsee etukäteen vakuuttaako hän itsensä palkansaajana, yrittäjänä tai yhdistelmävakuutettuna. Tilanne, jossa henkilö vakuuttaisi itsensä yhdistelmävakuutuksella, mutta toteaisi vuoden lopussa, että vakuutuksella ei ollutkaan tarvetta ja maksaisi sitten esimerkiksi vain matalamman palkansaajan jäsenmaksun, ei pitäisi olla mahdollista. Kyseessä voi olla myös tilanne, jossa jäsen ei ole koskaan hakenut kassan palkansaajajäsenyyttä, vaan pelkästään yhdistelmävakuutusjäsenyyttä. Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO katsoo, että jäsen pitää pystyä erottamaan kassan jäsenyydestä, ellei yhdistelmävakuutuksen jäsenmaksua ole maksettu kokonaisuudessaan. Sillä, että jäsen voitaisiin erottaa vain yhdistelmävakuutuksesta, mutta hän voisi jäädä vakuutetuksi esimerkiksi palkansaajana, on ristiriita esitykseen, jossa on todettu, että henkilö ei ole oikeutettu ansioturvaan, jos hän on vakuuttanut itsensä väärin (esimerkiksi tilanne, jossa henkilö on vakuuttanut itsensä yhdistelmävakuutettuna, mutta työskennellyt tarkastelujakson aikana vain palkansaajana).

Esityksessä työttömyyskassalain 3 a §:ään on kirjattu, että ”Vakuutustulo määrätään kullekin kalenterivuodelle erikseen. Vakuutustuloa voidaan muuttaa kesken vuoden kerran.”. Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO katsoo, että YEL-vakuutettujen osalta työttömyysturvalain 5 luvun 7 §:stä ja 6 luvun 5 §:stä johdettu vakuutustason muutoksen enimmäismäärä on tarpeeton. KOKO katsoo myös, että muiden yritystuloja vakuuttavien tulisi pystyä muuttamaan vakuutustasoa useammin, kuin kerran vuodessa, jotta vakuutustulo vastaisi paremmin henkilön tulotasoa.

Työttömyyskassalain 3 §:n mukaan palkansaajakassan jäseneksi pääsee palkkatyöntekijä, joka työskentelee sellaisessa ammatissa tai sellaisella työalalla, joka kuuluu kassan toiminnan piiriin. Esityksen mukaan yrittäjän tai yhdistelmävakuutetun osalta ei voida edellyttää vastaavaa koulutus-

tai toimialarajoitusta. Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO pitää edelleen olennaisena, että työttömyyskassan pitäisi pystyä määrittelemään jäsenyyshedellytykset. Jäsenet voivat kuitenkin vaihtaa vakuutusmuotoa kassan sisällä.

Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO toteaa, että apurahan saaja tai perhehoitaja rinnastetaan jatkossa esityksen mukaan yrittäjyyteen, joten toiminta tulee vastaisuudessa/on pakko vakuuttaa joko yrittäjänä tai yhdistelmävakuutettuna. Näin esim. apurahakausi ei ole enää työssäoloehto ajatellen tarkastelujaksoa pidentävää aikaa. Mikäli tulot ovat matalat, mahdollisen työttömyysetuuden määrä voi jäädä pieneksi tai yleistuen suuruiseksi vielä, kun otetaan huomioon yrittäjä- tai yhdistelmävakuutuksen jäsenmaksukulu.

Vaikutukset omaishoitajiin Esityksen valmistelun aikana arvioitiin mahdollisuutta vakuuttaa omaishoitajan palkkio työttömyyden varalle vastaavasti kuin perhehoitajan hoitopalkkio. Vakuuttamismahdollisuuden arvioitiin pääasiassa heikentävän omaishoitajien tilannetta. Tämän vuoksi esityksessä ei ehdoteta, että omaishoitajana toimimisen voisi vakuuttaa työttömyyden varalle. Tämä tarkoittaa sitä, että omaishoitajien osalta tilanne säilyisi samana kuin nykyään.

Jos omaishoitajan palkkio huomioitaisiin yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdossa, omaishoito ei enää olisi hyväksyttävä syy työssäoloehdon tarkastelujakson pidentämiselle kuten nykyisin. Lisäksi, jos omaishoitajan hoitopalkkio huomioitaisiin työssäoloehdon kertymisessä ja ansiopäivärahan perusteeksi huomioitavassa tulossa, ne huomioitaisiin myös työttömyysetuuden sovittelussa. Esimerkiksi omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärä pienentäisi maksettavan päivärahan määrää noin 12,31 euroa päivässä, eli noin 265 euroa kuukaudessa. Tätä korkeampi palkkio pienentäisi päivärahan tasoa vielä enemmän.

Omaishoitajien osalta nykytilaa kuvataan hallituksen esitysluonnoksen luvussa 2.8.2.2 ja muutoin vaihtoehtoisten toteuttamistapojen osalta luvun 5.1.2 alaluvuissa.

Kommenttinne siitä, että omaishoidon hoitopalkkiota ei voisi vakuuttaa yhdistelmävakuutuksessa:

-

Ansiopäivärahan rahoitus Yhdistelmävakuutukseen perustuvan ansiopäivärahan rahoituksessa etuuden ansio-osaan kohdistuisi palkansaajien ja työnantajien vakuutusmaksun tuottoa siltä osin kuin ansio-osa perustuu palkkatuloon. Yrittäjän vakuutustuloon, työskentelyapurahaan tai perhehoitajan hoitopalkkioon perustuva yhdistelmävakuutetun ansio-osa rahoitettaisiin kokonaisuudessaan työttömyyskassan jäsenmaksulla. Yhdistelmävakuutukseen perustuvan ansiopäivärahan perusosa rahoitettaisiin palkansaajan ja yrittäjän ansiopäivärahaa vastaavalla tavalla valtion ja päivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella.

Pelkkään perhehoitajan hoitopalkkioon ja työskentelyapurahaan perustuvan ansiopäivärahan ansio-osa rahoitettaisiin työttömyyskassan jäsenmaksulla.

Palkansaajan ja yrittäjän ansiopäivärahan rahoitukseen ei esitetä muutoksia.

Rahoitukseen liittyviä ehdotuksia kuvataan hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.1.5.

Kommenttinne ehdotukseen ansiopäivärahan rahoituksesta:

Muut ansiopäivärahan rahoitusta koskevat ehdotukset Työttömyyskassalla, joka järjestäisi sekä palkansaajan että yrittäjän ansioturvaa, tai joka järjestäisi jäsenilleen yhdistelmävakuutusta, tulisi olla palkkatuloon ja yrittäjätuloon (mukaan lukien perhehoitajan hoitopalkkio ja työskentelyapuraha) perustuvien etuuksien rahoitusta varten erilliset jäsenmaksut ja erilliset tasoitusrahastot.

Työttömyyskassan tulisi erottaa palkkatuloon ja yritystuloon (mukaan lukien perhehoitajan hoitopalkkio ja työskentelyapuraha) perustuvien ansio-osan tai sen osien rahoituslähteet toisistaan jäsenmaksussa, tilinpäätöksessä ja tasoitusrahaston tasolla noudattaen, mitä laissa säädetään palkansaajan ansiopäivärahan tai yrittäjän ansiopäivärahan järjestämisestä. Tämä koskisi myös sijoitustoimintaa.

Rahoitukseen liittyviä ehdotuksia kuvataan hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.1.5.

Kommenttinne ehdotukseen rahoituksen erillisyydestä:

Yhdistelmävakuutuksen vakuutuskannan luovuttaminen tai sulkeminen Työttömyyskassa, joka on päättänyt järjestää jäsenilleen yhdistelmävakuutuksen tai työttömyyskassa, joka on päättänyt järjestää sekä palkansaajan että yrittäjän työttömyysvakuutusta varalle, voisi myös luopua jonkin vakuutuslajin järjestämisestä. Tämä edellyttäisi kassan kokouksen päätöstä kassan sääntöjen muuttamisesta. Järjestämisestä luopumisessa olisi kaksi pääasiallista toimintatapaa.

Työttömyyskassa voisi ensinnäkin kassan kokouksen päätöksellä sulkea vakuutuskannan. Tämä tarkoittaisi, että esimerkiksi palkansaajia ja yhdistelmävakuutettuja vakuuttava työttömyyskassa voisi sulkea yhdistelmävakuutuksen niin, että se ei enää vakuuttaisi uusia monimuotoisesti työllistyviä jäseniä yhdistelmävakuutettuina. Jo yhdistelmävakuutettujen jäsenten jäsenyys ja siihen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet jatkuisivat. Yhdistelmävakuutukseen perustuvaa ansiopäivärahaa maksettaisiin siihen saakka, mihin jäsenmaksutuotto ja tasoitusrahaston varat riittävät.

Toiseksi työttömyyskassa voisi luovuttaa vakuutuskannan toiselle työttömyyskassalle. Kyse olisi työttömyyskassan toiminnan osan luovuttamisesta, ja menettely poikkeaisi nykytilasta, jossa työttömyyskassa voi kokonaisuudessaan sulautua toiseen työttömyyskassaan. Yhdistelmävakuutuksen vakuutuskannan luovuttaminen edellyttäisi luovuttavan työttömyyskassan ja vastaanottavan työttömyyskassan kassan kokouksen myönteistä päätöstä ja Finanssivalvonnan hyväksyntää.

Yhdistelmävakuutuksen vakuutuskannan luovuttamista ja sulkemista kuvataan muun muassa hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.1.4.

Kommenttinne ehdotukseen vakuutuskannan luovuttamisesta ja sulkemisesta:

Työttömyyskassajaon purkaminen Nykytilassa työttömyyskassa voi vakuuttaa joko vain palkansaajia tai vain yrittäjiä. Esityksessä ehdotetaan, että tästä jaosta luovuttaisiin. Jatkossa työttömyyskassa voisi vakuuttaa joko vain palkansaajia tai vain yrittäjiä taikka sekä palkansaajia että yrittäjiä. Lisäksi työttömyyskassa voisi vakuuttaa monimuotoisesti työllistyviä eli yhdistelmävakuutettuja, jos se päättää mahdollistaa tämän säännöissään.

Siitä, keitä työttömyyskassa vakuuttaa, päätettäisiin kassan säännöissä, joiden muuttamisesta tai muuttamatta jättämisestä päätetään työttömyyskassan kassan kokouksessa. Muutoksella ei olisi vaikutusta siihen, ketä pidetään palkansaajana tai yrittäjänä, eikä palkansaajan ja yrittäjän työssäoloehto

tai ansiopäivärahan rahoitusta esitetä muutettavaksi.

Jaon purkamista vain palkansaajia tai vain yrittäjiä vakuuttaviin kassoihin käsitellään muun muassa hallituksen esitysluonnoksen luvun 4.1 alaluvuissa sekä vaihtoehtoisissa toteuttamistavoissa luvussa 5.1.5.3.

Kommenttinne työttömyyskassajaon purkamisesta:

-

Taloudelliset vaikutukset Valtiovarainministeriön tekemän mallinnuksen mukaan yhdistelmävakuutuksen piiriin hakeutuisi vakuutuksen käynnistämävaiheessa noin 30 000 henkilöä, mikä nostaa maksettujen työttömyysetuuksien määrää staattisesti vuositasolla noin 5,5 milj. eurolla. Muutoksesta noin 1,9 milj. kohdistuu Työllisyysrahaston rahoitettavaksi, noin 0,8 milj. valtion ja kuntien, mutta pääasiassa valtion rahoitettavaksi. Loppuosa jää rahoitettavaksi yhdistelmävakuutusta tarjoavien työttömyyskassojen jäsenmaksuilla. Valtion ja kuntien sekä Työllisyysrahaston rahoitusosuudet ovat arvion mukaan hieman tätä korkeampia, mikäli myös yhdistelmävakuutuksen mahdolliset dynaamiset vaikutukset työttömyysjaksojen kestoihin huomioidaan.

Esityksen taloudellisia vaikutuksia käsitellään hallituksen esitysluonnoksen luvun 4.2.1 alaluvuissa.

Kommenttinne esityksen taloudellisista vaikutuksista:

-

Vaikutukset kuntiin Yhdistelmävakuutuksesta seuraava ansiopäivärahan korotus yhdistelmävakuutuksen ottaneilla henkilöillä rahoitetaan lähes täysin Työllisyysrahaston ja valtion rahoitusosuuksista sekä vakuutettujen jäsenmaksuin. Kuntien osuuden tästä staattisesta vaikutuksesta sekä myös mahdollisesta dynaamisesta vaikutuksesta, jossa huomioidaan yhdistelmävakuutuksen mahdollinen työttömyysjaksojen kestoä pidentävä vaikutus, arvioidaan jäävän vähäiseksi.

Vaikutuksia kuntiin käsitellään muun muassa hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.2.1.3.

Kommenttinne esityksen vaikutuksista kuntiin:

-

Kotitalousvaikutukset, muut ihmisvaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset Esitysluonnoksessa vaikutuksia kotitalouksien asemaan on arvioitu niin, että yhdistelmävakuutettu ei jäisi kokonaan työttömäksi vaan toinen työllistymisen laji (palkkatyö tai yritystoiminta) jatkuisi työttömyysaikana. Arvion mukaan työttömyysaikainen etuus muuttuisi yleistuesta ansiopäivärahaksi noin 1200 hlöllä. Tähän ryhmään kuuluvilla soviteltu työttömyysetuus nousisi keskimäärin 350 euroa kuukaudessa. Palkansaajan ansiopäivärahan on arvioitu muuttuvan yhdistelmävakuutuksen ansiopäivärahaksi noin 1400 hlöllä. Tähän ryhmään kuuluvilla hyöty olisi keskimäärin 344 euroa kuukaudessa. Yrittäjän ansiopäiväraha puolestaan muuttuisi yhdistelmävakuutuksen ansiopäivärahaksi noin 350 henkilöillä, ja hyöty olisi keskimäärin 215 euroa/kk, kun soviteltu yrittäjän ansiopäiväraha muuttuisi sovitelluksi yhdistelmävakuutetun ansiopäivärahaksi,

Esitysluonnokseen sisältyy arviointi muista ihmisvaikutuksista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Arvion mukaan yhdistelmävakuutuksen arvioidusta kustannusneutraalista noin 30 000 henkilön vakuutuspiiristä noin 52 % on miehiä ja 48 % naisia, eli kohdistumiseltaan ehdotus on melko neutraali sukupuolten välillä. Tästä vakuutuspiiristä noin 10 000 henkilöillä on huollettavia alaikäisiä lapsia, jolloin aiempaa parempi työttömyysetuus voi vähentää pienituloisuutta lapsiperheissä. Ikäjakaumassa korostuvat kuitenkin

vanhemmat ikäluokat.

Kotitalousvaikutuksia käsitellään hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.2.1.1 ja muita ihmisvaikutuksia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia luvun 4.2.2 alaluvuissa.

Kommenttinne esityksen muista ihmisvaikutuksista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista:

-

Vaikutukset Ahvenanmaan maakuntaanAhvenanmaan itsehallinnosta säädetään perustuslaissa ja Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991). Itsehallintoa koskevan lainsäädännön tehtävänä on turvata ja taata maakunnan väestölle sen ruotsin kielen ja kulttuurin sekä paikallisten tapojen säilyttäminen ja sallia väestön niin itsenäisesti kuin mahdollista järjestää olonsa maakunnan valtio-oikeudellisen aseman rajoissa.

Itsehallintolain perusteella maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat työllisyyden edistämistä maakunnan alueella, ja Ahvenanmaalla asuvan työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa saavan työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa mahdollisuuksiaan päästä tai palata työmarkkinoille turvataan maakuntalaissa Landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvaan työllisyyden edistämistä koskevaan lainsäädäntöön. Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluu työttömyyden perusteella maksettavaa perusturvaetuutta koskeva lainsäädäntö. Maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluu, miten esityksessä ehdotetut muutokset huomioidaan työttömyyden perusteella maksettavaa maakunnan lainsäädännön mukaista perusturvaa koskevassa lainsäädännössä.

Vaikutuksia Ahvenanmaan maakuntaan käsitellään hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.2.3.

Kommenttinne vaikutuksista Ahvenanmaan maakuntaan:

-

Vaikutukset toimeenpanijoihin ja muihin viranomaisiinVaikutuksia toimeenpanijoihin ja muihin viranomaisiin käsitellään hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.2.5.

Kommenttinne vaikutuksista toimeenpanijoihin ja muihin viranomaisiin:

-

Vaikutukset muutoksenhakuasteiden toimintaanVaikutuksia muutoksenhakuasteiden toimintaan käsitellään hallituksen esityksen luvussa 4.2.6.

Kommenttinne vaikutuksista muutoksenhakuasteiden toimintaan:

-

Voimaantulo ja siirtymäsäännöksetLait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2028 alusta. Työttömyyskassat voisivat ottaa jäsenekseen yhdistelmävakuutettuja vuoden 2028 alusta, jolloin yhdistelmävakuutetun ansiopäivärahaa voitaisiin myöntää ensimmäisen kerran vuonna 2029.

Kommenttinne voimaantulosta ja siirtymäsäännöksistä:

-

Muuta lausuttavaa esityksestä

Muut kommentit esityksestä:

-

Johansson Elina
Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO